

УДК: 005.92:631.53.011

Шкот Сергій Сергійович

(наук. керівник – канд. пед. наук, доцент Яворська Т. М.)

Донецький національний університет імені Василя Стуса, м. Вінниця

СПЕЦИФІКА ДОКУМЕНТАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКСПЕРТИЗИ ЯКОСТІ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР

Анотація. У тезах досліджено особливості документаційного супроводу процесів експертної оцінки зернових культур. Визначено склад та структуру обов'язкової документації, що формується на різних етапах – від відбору проб до видачі фінальних сертифікатів якості. Розглянуто роль цифрових технологій у мінімізації помилок під час верифікації якісних показників зерна та підвищення оперативності обміну інформацією між учасниками логістичного ланцюга.

Ключові слова: документаційне забезпечення, зернові культури, експертиза якості.

Зернові культури є основою продовольчої безпеки України та світу. Особливо важливим для України, як одного з найбільших світових експортерів зернових, є питання підвищення продуктивності та якості зернових культур.

У сучасних умовах розвитку аграрного сектору України питання забезпечення якості зернових культур набуває особливої актуальності. Це зумовлено як зростанням обсягів експорту, так і необхідністю відповідності продукції міжнародним стандартам. Важливу роль у цьому процесі відіграє експертиза якості, яка базується на чітко організованому документаційному забезпеченні.

Важливо зазначити, що перевірка якості зерна – обов'язковий етап перед відправленням урожаю на зберігання або експорт. В умовах висококонкурентної міжнародної торгівлі питання забезпечення належного рівня сировини є особливо актуальним. Для визначення придатності зерна враховуються фізико-хімічні, біологічні, споживчі та технологічні характеристики. У різних країнах існують різні норми та системи стандартизації якості сировини. Але також широко використовуються міжнародні класифікації: ISO 11051: 1994, ISO 7970: 2000, CODEX STAN 199-1995 [1].

Документаційне забезпечення експертизи якості зернових культур – це складний інформаційний процес, що являє собою сукупність суворо регламентованих документів, які супроводжують продукцію на всіх етапах її перевірки – від відбору проб до видачі сертифікатів. Документи засвідчують безпечність зерна та відповідність державним стандартам. Так, ДСТУ 3768:2019 «Пшениця. Технічні умови» є Національним стандартом на пшеницю, що розроблений з урахуванням фактичного стану зернового господарства України, перспектив його розвитку та вимог до зерна пшениці на внутрішньому і зовнішньому ринках. Стандарт частково гармонізований із Commission Delegated Regulation (EU) 2016/1238 of 18 May 2016 supplementing Regulation (EU) № 1308/2013 of the European Parliament and of the Council with regard to public intervention and aid for private storage та з ISO 7970:2011 [2].

До основних документів належать акти відбору проб, протоколи лабораторних досліджень, сертифікати якості, а також супровідна транспортна докумен-

тація. Кожен із цих документів має встановлену форму та повинен відповідати чинним нормативним вимогам.

Специфіка документаційного забезпечення експертизи якості зерна полягає в оперативному оформленні документів під час відбору проб, обов'язковості сертифікації для експорту та фіксації показників (вологість, засміченість, клейковина) у спеціалізованих лабораторіях.

Процес експертної оцінки якості зернових культур включає кілька ключових етапів (рис. 1).

Рисунок 1 – Етапи проведення експертної оцінки якості зернових культур

Відбір проб здійснюється відповідно до встановлених стандартів. Від правильності виконання цього етапу залежить достовірність подальших результатів дослідження.

Другим етапом є проведення лабораторного аналізу, під час якого визначаються основні показники якості продукції, зокрема вологість, вміст домішок, натура зерна, білковий склад тощо. Результати аналізу оформлюються у вигляді протоколів, які є підставою для видачі сертифіката якості.

На кожному етапі контролю якості обов'язкова документація включає акти відбору проб, протоколи досліджень, дані лабораторних аналізів, реєстраційні записи сюрвеєрів, а також фінальний сертифікат якості зі вказанням терміну та місця його видачі. Це забезпечує прозорість, відповідність стандартам і можливість перевірки результатів у разі потреби.

Важливим аспектом сучасного документаційного забезпечення є впровадження цифрових технологій. Як зазначає у своєму дослідженні В. Петрович, «основними перевагами використання цифрових технологій у документаційному забезпеченні управління є швидке створення, редагування, передача та зберігання документів, а також зменшення людського фактору та помилок у роботі з документами» [3, с. 246].

Проблема паперового документування тягне за собою ризик помилок, втрату часу тощо. Натомість електронний документообіг дає можливість значно підвищити швидкість обробки інформації, зменшити кількість помилок під час верифікації якісних показників зерна та забезпечити прозорість усіх етапів експертизи. Перевагами переходу на цифрові реєстри є автоматичне підтягування результатів аналізів, використання електронного підпису та QR-кодів для захисту від підробок.

Використання спеціалізованих інформаційних систем підвищує оперативність обміну інформацією, сприяє автоматизації процесів формування та зберігання документів, а також полегшує доступ до них для всіх учасників логістичного ланцюга.

Водночас існують певні проблеми у сфері документаційного забезпечення експертизи якості зернових культур. Серед них можна виділити недостатній рівень уніфікації документів, складність адаптації до міжнародних вимог, а також обмежене впровадження сучасних інформаційних технологій у деяких підприємствах. Вирішення цих проблем потребує комплексного підходу, який включає удосконалення нормативно-правової бази, підвищення кваліфікації фахівців та активне впровадження цифрових рішень.

Удосконалення документаційного забезпечення експертизи зерна шляхом впровадження сучасних технологій є стратегічним завданням для фахівців інформаційної справи в агросекторі.

Отже, документаційне забезпечення експертизи якості зернових культур є важливим елементом системи контролю якості продукції, що забезпечує достовірність результатів оцінки, сприяє розвитку міжнародної торгівлі та підвищує конкурентоспроможність української аграрної продукції на світовому ринку.

Список використаних джерел

1. Перевірка якості зерна: основні показники якості. *Головне управління Держпродспоживслужби в Дніпропетровській області*. URL: <https://dp.dpss.gov.ua/news/perevirka-iakosti-zerna-osnovni-pokaznyky-iakosti>
2. ДСТУ 3768:2019. Пшениця. Технічні умови. URL: https://zakon.isu.net.ua/sites/default/files/normdocs/dstu_3768_2019.pdf
3. Петрович В. В. Цифрова трансформація системи документаційного забезпечення управління в Україні. *Наукові інновації та передові технології*. 2026. № 3(55). С. 246. URL: <file:///C:/Users/t.yavorska/Downloads/19.pdf>

